

ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ ПДАБА

Навчальний заклад Придніпровська академія будівництва та архітектури серед найважливіших завдань навчання та виховання студентської молоді, розглядає вплив на формування студентської молоді на основі загальнолюдських цінностей, якими вона керуватиметься в майбутньому, як у своїй професійній діяльності, так і у суспільному житті.

Науково-педагогічна діяльність в ПДАБА щодо реалізації політики забезпечення рівних прав та можливостей набула особливої важливості та актуальності у зв'язку з прийняттям у вересні 2015 року, в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку та Саміту ООН зі сталого розвитку, на якому було затверджено нові орієнтири розвитку після 2015 року. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань. Ціллю № 5 у цьому документі було визначено: Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток.

Україна, як і інші країни-члени ООН, приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку, у тому числі до світових демократичних процесів визнання рівних прав та можливостей кожної людини. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації Цілей сталого розвитку.

У зв'язку з цим особливу актуальність для демократичних перетворень в ЗВО України набули гендерні дослідження на основі теоретичних і практичних підходів, що дозволяють оцінити реальну ситуацію в навчальному закладі, пріоритетні проблеми, потреби та інтереси, які мають жінки і чоловіки, шляхи забезпечення гендерного балансу, соціальної справедливості та сталого розвитку. В досягненні цілей сталого розвитку роль закладів вищої освіти беззаперечно важлива. Саме у ЗВО мають формуватися такі важливі поняття, як: гендерна культура, дотримання засад гендерної рівності, запобігання гендерній дискримінації в різних її формах. Саме ЗВО України у першу чергу мають бути залучені до розробки та реалізації перспективних програм із забезпечення гендерної рівності, до наукових досліджень з гендерної тематики.

З метою проведення гендерного аудиту, розробки «Гендерного портрету ПДАБА» та на виконання листа Міністерства освіти і науки України з метою виконання листа Кабінету Міністрів України від **25.02.2021 №6173/0/2-21** щодо співпраці з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та програмою ОЕСР та Європейської комісії з питань науки та інновацій «STIP Compass», листа Міністерства освіти і науки України від **12.03.2021 №1/9-142** у Придніпровській академії будівництва та архітектури було прийнято рішення щодо створення спеціальної робочої групи до якої увійшли науково-педагогічні працівники кафедри УДІД, фахівці-історики: Бабенко В. А., Волкова С. П., Ткач О. В., завідувач кафедри д. н. держ. управ., проф. Євсєєва Г. П.

За дорученням керівництва Академії провели моніторинг гендерної ситуації в академії та підготували оновлений гендерний портрет нашого закладу освіти. Адміністрація ПДАБА забезпечила необхідні умови для даного дослідження. Дослідження проведено науково, професійно, має незалежний та неупереджений характер.

Основною метою створення «Гендерного портрету ПДАБА» є надання науково-практичної допомоги викладачам та студентам академії щодо впровадження у навчально-виховний процес ідей гендерної рівності шляхом посилення гендерного компоненту у змісті навчальних дисциплін; проведення виховних заходів; організації науково-дослідної роботи для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; ліквідації всіх форм дискримінації; запобігання насильству у всіх сферах життя суспільства.

«Гендерний портрет ПДАБА» містить об'єктивну інформацію про гендерну ситуацію в академії, відображає просвітницьку та виховну роботу, яку здійснюють керівництво та колективи кафедр ПДАБА, окреслює перспективні напрямки дослідження в цій сфері та містить основні рекомендації щодо подальшого впровадження принципів гендерної рівності та справедливості в освітнє середовище.

Методологія дослідження. Дослідження (гендерний аудит) проводилося з точки зору Всеукраїнської мережі осередків гендерної освіти ВНЗ, гендерного аудиту у вищому навчальному закладі, що надає керівництву об'єктивну інформацію про наявність гендерних диспропорцій чи прихованої дискримінації. Процедура аналізує ступінь реалізації принципів гендерної рівності, інтеграцію гендерного компоненту, як до стратегічних, програмних документів, так і звітів про діяльність навчального закладу, його присутність у функціонуванні всіх структурних підрозділів організації та відносинах у колективі.

Метою цього дослідження є відображення об'єктивної інформації про гендерну ситуацію в ПДАБА. Підчас проведення гендерного аудиту робоча група спиралася на методологію, визначену Міжнародною організацією праці, яка характеризує гендерний аудит як новий спосіб, моніторингове знаряддя у сфері просування гендерної рівності і передбачає:

- обов'язкове залучення членів трудового колективу до проведення дослідження – це соціальний, партисипативний аудит, який дає змогу формувати комунікаційне поле на постійній основі та забезпечувати поширення гендерних знань;
- обов'язкове навчання, підвищення рівня обізнаності персоналу через систему семінарів, шкіл, диспутів та тренінгів;
- застосування гендерно-чутливого інструментарію та гендерно-чутливих методів у формуванні груп і в процедурах, тобто дотримання рівності на кожному етапі роботи.

Всеукраїнська мережа ОГО розробила алгоритм та інструментарій гендерного аудиту ВНЗ. Створено спеціальний посібник [4], який прописує алгоритм та визначає конкретні етапи роботи, їх зміст, пропонує інструментарій, що дозволяє проаналізувати, в якій мірі принципи гендерної

рівності знаходять своє відображення у діяльності закладу, знайти та підкреслити позитивний досвід, привернути увагу до розширення можливостей жінок в усіх видах діяльності, оцінити прогрес у просуванні гендерної рівності у функціонуванні закладу, визначити власну політику соціальної відповідальності. Означений посібник взято до уваги робочою групою для цих та подальших досліджень. Робота над «Гендерним портретом ПДАБА» супроводжувалась проведенням інформаційної, просвітницької діяльності із залученням значної кількості учасників, які є членами колективу академії. Обов'язковими складовими дослідження стали не лише аналіз документів, співбесіди, але й аналіз звітної документації, у тому числі звітів з навчальної та виховної роботи різних факультетів, в яких висвітлено проведення спеціальних або навчальних семінарів, тренінгів, зустрічей, під час яких до обговорення пропонувались питання гендерної рівності.

Створення «Гендерного паспорта ПДАБА» здійснювалося із залученням широкого кола учасників, членів колективу. Спираючись на дану розробку, в перспективі у даний документ будуть вноситися зміни та доопрацювання з огляду на динаміку навчально-освітнього процесу, буде проводитись на постійній основі соціопитування здобувачів освіти, які в процесі навчання, набуття нових знань та навичок, помічають прояви та причини гендерної диспропорції задля виявлення важливого питання сьогодення: стаючи фахівцями з обраної спеціальності чи стає студентська молодь носіями європейських цінностей, гендерної культури, дотримання засад гендерної рівності.

Деякі питання розглянуті науковцями ПДАБА в статтях В. Бабенко «Гендерні проблеми в суспільстві та освіті» та науково-дослідних темах кафедри філософії «Роль суб'єктивного фактору в соціальному розвитку на сучасному етапі», кафедри фундаментальних і природничих дисциплін «Розробка методів розв'язання та дослідження задач аналізу багатокomпонентних систем».

Активно діє, розвивається сайт академії ПДАБА. За інформаційними даними якого визначено загальну кількість науково-педагогічних працівників на 1 квітня 2021 року 406, серед яких 189 чоловіків, 217 жінок. З поміж них професорів: чоловіків 39, жінок 12, доцентів: чоловіків 110, жінок 125, старших викладачів: чоловіків 19, жінок 26, викладачів: чоловіків 1, жінок 14, асистентів: чоловіків 20, жінок 38, завідувачок лабораторії 2 жінки.

Всього нараховується 32 кафедри ПДАБА, серед яких завідувачів чоловіків 21, завідувачок – 11.

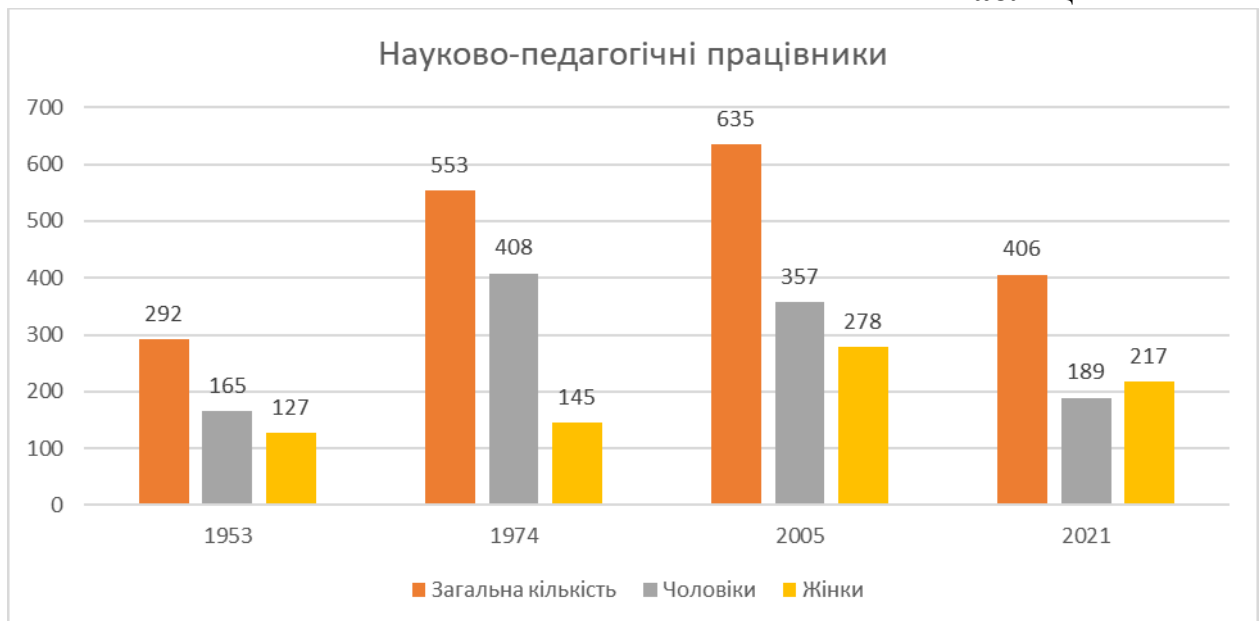
З історичної вибірки даних ДІБІ в Статичному звіті 1953 року працювало 292 робітників і службовців (165 чоловіків, 127 жінок).

У Статистичному звіті на 1 січня 1974 р. загалом працювало 553 науково-педагогічних працівників (408 чоловіків, 145 жінок), а на 1 січня 1978 р. загалом 647 (457 чоловіків, 190 жінок).

У 2006 р. загалом працювало 635 науково-педагогічних працівників (357 чоловіків, 278 жінок).

Гендерні тенденції сучасного етапу розвитку ПДАБА у порівнянні з попередніми роками узагальнено та представлено в таблицях 1, 2, 3, 4, у графічному зображенні.

Таблиця 1

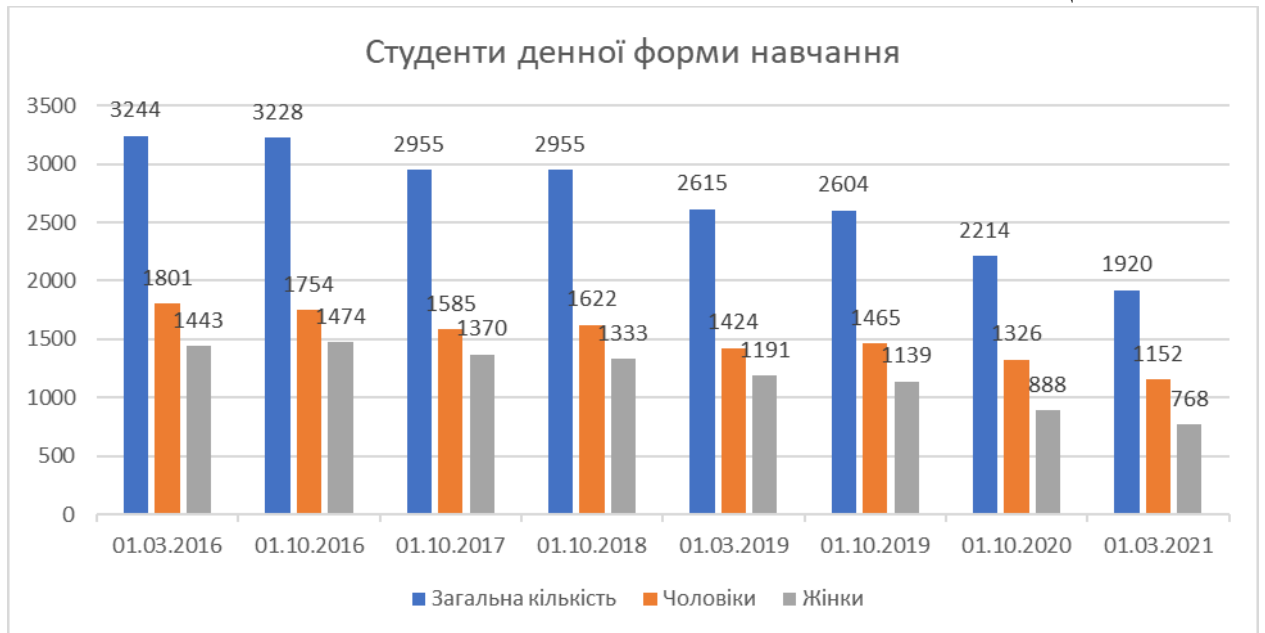
На 2005-2006 н. р. в академії навчалася 5 352 осіб (2469 чоловіків, 2883 жінок). На факультеті ПЦБ навчалася 1146 осіб (637 чоловіків, 509 жінок), на механічному факультеті – 1054 осіб (783 чоловіків, 271 жінок), на економічному – 951 особа (221 чоловіків, 730 жінок), на будівельному – 491 особа (265 чоловіків, 226 жінок), на ТЖЗ – 730 осіб (334 чоловіків, 396 жінок), в Інституті екології – 247 осіб (26 чоловіків, 221 жінка).

Станом на 1 жовтня 2020 р. студентів заочної, вечірньої, денної форм навчання складало 3133 осіб, серед яких 1798 чоловіків, 1335 жінок. З них 919 осіб (472 чоловіків, 447 жінок) на заочній та вечірній формах навчання.

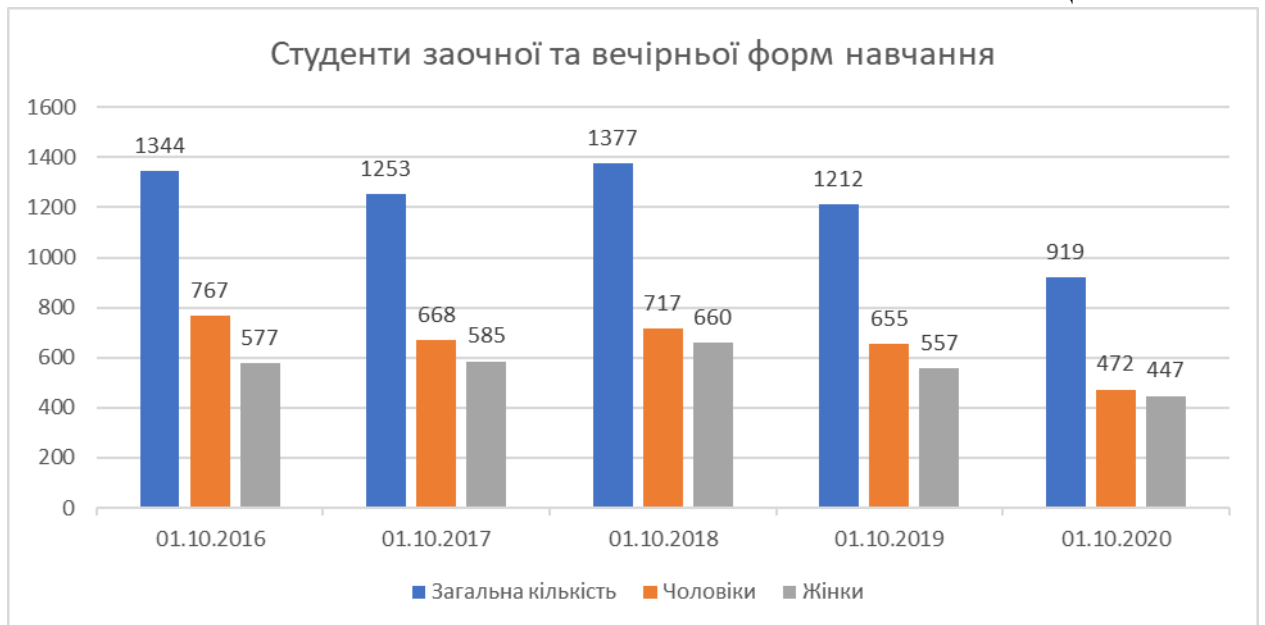
Таблиця 2

Таблиця 3

Таблиця 4

На денній формі навчання станом на 1 жовтня 2019 р. 2604 осіб (1467 чоловіків, 1139 жінок). Зокрема, на будівельному факультеті навчається 722 осіб (510 чоловіків, 212 жінок), на факультеті інформаційних технологій та механічної інженерії – 351 особа (294 чоловіків, 57 жінок), на архітектурному факультеті – 581 (207 чоловіків, 374 жінок), на економічному факультеті – 560

осіб (233 чоловіків, 327 жінок), на факультеті цивільна інженерія та екологія – 390 осіб (221 чоловіків, 169 жінок).

На денній формі навчання станом на 1 жовтня 2020 р. 2214 осіб (1326 чоловіків, 888 жінок).

На 1 березня 2021 року на денній формі навчання всього навчається 1920 осіб, з них 1152 чоловіків та 768 жінок.

Гендерний аудит в ПДАБА показав, що:

1. На деяких факультетах, зокрема економічному переважають жінки як серед студентів, так і серед викладачів.

2. На механічному факультеті спостерігається інше співвідношення, яке свідчить про значну кількісну перевагу чоловіків.

3. У навчально-наукових інститутах, які мають економічне, управлінсько-адміністративне та соціально-правове спрямування переважають жінки.

4. Серед викладачів, які мають науковий ступінь (звання) спостерігається аналогічна ситуація (корелюється з специфікою факультету).

5. Хоча серед докторів наук, професорів в останні 5 років збільшилася частка жінок, але все ще прослідковується тенденція: чим вищий науковий ступінь, тим менш вірогідно, що його має жінка.

6. Серед керівного складу співвідношення жінок і чоловіків змінюється, їх стає приблизно порівну.

7. Аналіз гендерного портрету ПДАБА в цілому свідчить про відносний гендерний паритет, як у студентському середовищі, так і серед професорсько-викладацького складу, в керівних структурних підрозділах. Суттєвих нарікань щодо гендерного клімату в академії не було виявлено робочою групою.

Просвітницька робота щодо формування гендерної культури в ПДАБА

У рамках ведення навчальної діяльності та виховної роботи за останній період в академії відбулися заходи, присвячені розгляду безпосередньо гендерної проблеми, або які розглядали гендерні аспекти при обговоренні різних тем прав людини:

08.11.19 р. Dnipro Career Hub для спец. 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси банківська справа та страхування» 075 «Маркетинг» провів воркшоп «Мій кар'єрний план», який включав командну роботу над двома завданнями: калейдоскоп професій та SMART-дослідник. Консалтингова компанія Right choice зробила презентацію навчального курсу для студентів «Лабораторія кар'єрного росту» та його демонстраційну частину «Ідеальний та реальний профіль кандидата», де надавалися щодо «жіночих» та «чоловічих» професій, у тому числі і цифрові дані, які це підтверджують. (Кількість учасників: 7/28).

Щорічно До Всеукраїнського тижня права в ДВНЗ ПДАБА проводиться цілий ряд заходів, які включають у себе інформованість студентської молоді по гендерним питанням. До обговорення цих питань долучаються викладачі, куратори груп, представники студентського самоврядування. У 2019 році під час місячника права, з 29.11.19. по 26.12.19 було проведено ряд заходів:

28.11.19 р. Засідання наукового гуртка «Лідер» (керівник - зав.каф. ЕТП Кобзар Н.І.). Обговорення тем: «Аналіз причин демографічної ситуації, що склалася в Україні», «Нормативи антропогенного впливу на навколишнє середовище в сучасних умовах» зі студентами груп Маг-18, ЕП-18-2.

29.11.19 р. Бесіда викладача каф. ЕТП Скачедуб С.А. на тему: «Правові засади протидії насильства та булінгу» зі студентами груп Мен-16, 17-ст, Лог-16, 17-ст, МЕ-16-1,2.гр. ПУА-17

03.12.19 р. (11:00-12:20) Проведено у рамках викладання дисципліни «Політична економіка» семінару «Проблеми забезпечення економічних прав людини у країнах з перехідною економікою», у ході якої обговорювались рівність економічних прав чоловіків та жінок. Викладач кафедри Хоменко В. Н. на базі груп ЕП, ОА, ПД, ЕК,ФІН, МАГ, МБ, ПУА – 19

04.12.19р. (12:20-13:00) Проведено круглий стіл: єдиний Всеукраїнський урок права на тему «Україна – правова та соціальна держава» з нагоди проголошення Загальної декларації прав людини, у рамках якого обговорювались аспекти гендерної рівності. Виступ юриста ПДАБА Аністрата В. Д. Викладачі кафедри ЕТ та І та студенти гр. МБ-18, МТ-18, ПУА-18, МЕН-18.

30.01.20р. - Тренінг з фінансової грамотності від першого в Україні простору кар'єрних можливостей – [Dnipro Career Hub](#), організований відділом якості освіти маркетингу та проф. роботи (Морозова Є. П.) за участі деканату економічного факультету. Тренінг для студентів 1 та 2 курсу (4/37) провів фінансовий консультант Андрій Мудрієвський. В ході тренінгу студенти дізналися, як управляти своїми грошима, як забезпечити альтернативні джерела доходу та бажане фінансове майбутнє не тільки чоловікам, а і жінкам, незалежно від професії.

03.02.20 р. Партнер Академії [Dnipro Career Hub](#) та Марина Копачевська провели воркшоп «[Мій кар'єрний план](#)». Захід включав командну роботу над 2-ма завданнями «Калейдоскоп професій» та «SMART дослідник». Керівник консалтингової компанії [Right Choice](#) Анжела Локшина зробила презентацію практичного навчального курсу для студентів «Лабораторія кар'єрного росту» та його демонстраційну частину «Ідеальний та реальний профіль кандидата». У заході взяли участь деканат, куратори та студенти, які дізналися про існуючу тенденцію щодо SMART-професій, які у меншій мірі обирають дівчата. (5/28).

13.02.20р. У залі Вченої ради академії відбулася зустріч студентів економічного факультету ДВНЗ ПДАБА з представником НБУ Вікторією Плачиндою у рамках програми «Економічний експрес» або інформаційні дні Національного банку України в регіонах. Це низка освітніх заходів, мета яких заохотити громадян приділяти більше уваги управлінню власними фінансами та бюджетом, підготувати насамперед молодь (школярів та студентів) до ухвалення впевнених і зважених фінансових рішень. Проект покликаний поінформувати представників бізнес-середовища про останні рішення регулятора, що стосуються життя бізнесу та надає найсучасніші економічні знання від експертів Національного банку і партнерських

організацій студентам та викладачам українських університетів. (Кількість учасників: 7/53).

11.02.20р. студенти ПДАБА (економічного факультету) взяли участь у Дні безпечного Інтернету (Safer Internet Day) під гаслом «Разом для найкращого Інтернету». Інтерактивні заняття за темою «Секстинг, спокушання онлайн – як не потрапити на гачок кривдника» провели фахівці навчально-методичної лабораторії здоров'язберігаючих технологій І. М. Кобзева та О. Є. Беленіннік. Метою заходу було ознайомлення молоді з особливостями безпечної поведінки в інтимному спілкуванні онлайн. Студентська молодь знаходила «+» та «-» Інтернету, дізнавалась що таке секстинг, спокушання онлайн, переглянули відеоматеріали «Історія Юльки» та «Історія Матеуша». Цікавою була робота в групах: дівчата мали відповісти на запитання «Що спонукає відправити свої приватні фото?», хлопці мали відповісти на запитання «Що спонукає їх просити дівчину надіслати приватні фото?». Студентська молодь, яка є потенційними мішенями Інтернету, набувала навичок кібербезпеки для захисту себе, своєї родини та інформаційного середовища. (Кількість учасників: 3/17).

5 березня 2021 р. Студентський науковий гурток кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності «Твоє: подорожі неосяжним. Українотворчі студії» перше весняне засідання присвятив важливій темі сьогодення – реалізації принципів гендерної рівності в Україні й світі. Напередодні Міжнародного дня прав жінок члени гуртка Аміна Абдул, Дмитро Войт (гр. БЦІ-19-5), Максим Бабенко (гр. ЗУК-19), Микола Борець (гр. ТГПВ-19) запропонували присутнім свої наукові розвідки й запросили до обговорення ролі жінки в традиційному та сучасному українському суспільстві (Презентаційні матеріали розміщені на сайті Академії /Режим доступу <https://pgasa.dp.ua/news/gurtok-tvoeye/>).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Активізувати просвітницьку роботу щодо подолання гендерних стереотипів серед студентської молоді під час кураторських годин. Включити до плану виховної роботи ПДАБА теми, пов'язані з гендерною рівністю.
- Охопити просвітницькою роботою усі структурні підрозділи ПДАБА. Налагодити систематичне проведення тренінгів, семінарів, круглих столів щодо подолання гендерної нерівності долучивши до їх організації кафедри Філософії, УДІД, ЕТП;
- Впроваджувати міжнародний досвід з імплементації гендерних підходів в освіту.
- Включити гендерний компонент до навчальних курсів та програм підвищення кваліфікації викладачів;
- Включити у викладання як гуманітарних навчальних дисциплін, так і фахових, спеціальних дисциплін гендерні аспекти та гендерну проблематику.
- Внести необхідні зміни щодо гендерного паритету у ПДАБА та недопущення створення будь-яких гендерних стереотипів до нормативної документації академії.
- Зробити моніторинг гендерної ситуації в академії періодично постійним, систематичним, удосконаливши процедуру проведення гендерного

аудиту за допомогою залучення до складу робочої групи професійних аудиторів з кафедри ФОтаМ.

- Продовжувати системну роботу щодо здійснення гендерної просвіти та формуванню середовища, позбавленого дискримінаційних проявів.

- Залучати студентську молодь до проходження курсів та тестів на платформі Прометеус:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/101/2015_T2/course/;

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:UNW+GENDER101+2020_T3/course/) та на інших платформах.

Результатом проведеного дослідження, узагальнень зібраних даних та результатів, активними учасниками робочої групи Євсеєвою Г. П., Бабенко В. А., Волковою С. П. підготовлено наукову статтю на тему: «Гендерний портрет ПДАБА: тенденції та перспективи розвитку». Статтю подано на публікацію в Український журнал будівництва та архітектури №3 (травень-червень).

Використані джерела:

1. Бабенко В.А. Формування гендерних відносин в сфері освіти. Вісник ПДАБА, 2006, №12, С. 52-58;
2. Бабенко В.А. Гендерні проблеми в освіті та суспільстві / Збірник статей науково-практичної конференції «Гендер:сучасний стан та перспективи розвитку в українському суспільстві». – Херсон, Персей, 2004 - 152с., С.5-11;
3. Гендерний портрет Дніпропетровської області / уклад.: Рудік О., Кіреєва О., Колохіна А., Моргун О., Маслова О. – Д.:вид-во, 2012. –103 с.
4. Гендерний аудит діяльності вищих навчальних закладів. Практичний посібник (авторки: Ніна Світайло – керівниця Координаційного центру гуманітарної політики СумДУ; Юлія Савельєва – координаторка Всеукраїнської мережі центрів гендерної освіти; Олена Давліканова – координаторка проектів Представництва фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні), К.,2016, 38с.
5. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Частина 1. За заг.ред Левченко К.Б. / Г.Г. Жуковська, К.Б. Левченко, О.О. Остапенко, О.І. Сулова. Київ, 2020. 186 с.
6. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» : веб-сайт. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
7. Конституція України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145–VIII. Офіційний портал Верховної Ради України : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/KfoyAz6>
9. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р «Про затвердження Національного плану дій на виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#>